

Rapport moderamen inzake communicatie

Communicatie

5 Aan het einde van de vorige synodeperiode hebben deputaten vertegenwoordiging zich gebogen over de vraag of er op een andere wijze omgegaan zou kunnen worden met de communicatie van synodestukken, synodevergaderingen en synodebesluiten. Het vorige moderamen heeft zich gebogen over een aantal zaken die de omgang met sociale media betreft tijdens synodezittingen. Het moderamen heeft een lijst gemaakt van zaken die doordacht zouden kunnen worden om het geheel van de communicatie vanuit de synode te verbeteren. Deze zaken zijn op 25 juni voorgelegd aan deputaten kerk en media met het verzoek om er een advies over uit te brengen. Bij dit rapport vindt u hun advies gevoegd. Het moderamen gaat in dit rapport in op hun advies.

15 Het moderamen deelt de gedachte van deputaten dat onze tijd vraagt om communicatie die zich kenmerkt door een grotere mate van openheid dan tot dusver vaak het geval was. Die beweging naar openheid van communicatie is vanwege de diversiteit in ons kerkverband spannend. Hoe voorkom je met elkaar dat alleen al de communicatie van besluiten polariserend werkt? Naast wat de kerkelijke pers, de christelijk geafficheerde media en sociale media naar buiten brengen is het ook goed dat er vanuit de synode op cruciale momenten een eigen geluid klinkt. Op die manier wordt voorkomen dat er een te eenzijdig beeld ontstaat bij dossiers die gevoelig liggen binnen ons kerkverband. Terecht wijzen deputaten er op dat transparantie belangrijk is. Uw moderamen wil zoveel mogelijk naar openheid streven. U hebt dat bijvoorbeeld al kunnen zien aan het geringe aantal agendapunten dat wordt voorgesteld in comité te behandelen.

Agenda

25 Het moderamen koos voor een uitgebreidere opzet van de agenda, waarbij alle nummers van deputatenrapporten en commissierapporten zijn vermeld. Deze is ook openbaar, zodat iedereen sneller kan zien wanneer wat besproken wordt. Bovendien worden de rapporten eerder dan gebruikelijk gepubliceerd. Zo worden via de website van onze kerken de openbare stukken de donderdag voorafgaand aan de eerste zittingsweek beschikbaar gesteld. Het moderamen stelt voor de rapporten voor de tweede en derde zittingsweek een week van tevoren te publiceren.

Livestream

35 Al tijdens de vorige synode kregen deputaten vertegenwoordiging de opdracht de mogelijkheid van live streaming te onderzoeken. Openbare zittingen zullen nu online te volgen zijn voor geïnteresseerden. Hiervoor is een speciale sheet op onze site beschikbaar onder de url: www.cgk.nl/live/.

Sociale media

40 Het voorstel van deputaten kerk en media om tot een eensluidende hashtag te komen kan gemakkelijk worden overgenomen. De hashtag #gscgk functioneert al wat langer. Het jaartal eraan toevoegen kan, maar omdat de synode in 2020 doorloopt is dat minder handig. Aan de datum van de tweet of het bericht is te zien welke synodeperiode bedoeld is. Dus bovengenoemde hashtag volstaat. Hoewel het synodeleden in principe vrij staat om sociale media naar believen te gebruiken, is het raadzaam om daarin matigheid te betrachten in het besef dat sociale media niet uitblinken in de mogelijkheden tot evenwichtige communicatie van een gevoerde discussie. Voor het moderamen is daarbij niet het argument van een uniforme uitstraling

doorslaggevend, maar wel die van de zuiverheid van het verloop van de zittingen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat afgevaardigden betrokken raken in een online paralleldiscussie of dat afgevaardigden een synodebesluit onbedoeld eenzijdig uitleggen. Laat het gesprek en de besluitvorming vooral aan de synodetafel worden gevoerd. Eenheid zal moeten blijken in het gezamenlijk dragen en uitdragen van de genomen besluiten.

Deputaten geven nog enkele zinvolle aanwijzingen met betrekking tot het online reageren vanuit onze kerken met een onpersoonlijk of kerkelijk account. Hoewel die mogelijkheid niet ondenkbaar is, is het wat betreft het moderamen te kort dag om daar nu gevolg aan te geven.

Website

Wie de website in de gaten houdt, ziet dat er met regelmaat vanuit de synode berichtgeving verschijnt. Het Dienstenbureau komt op dat punt dank toe voor zijn inzet en betrokkenheid. Recent is een impressie van de bezinningsdag, de bijdrage van prof. H.J. Selderhuis en het videofragment online gezet dat de afgevaardigden als eersten zagen op de bijeenkomst van 4 oktober. Dominee Oosterbroek is bereid gevonden om na elke zittingsdag een kort verslag te maken van de bijeenkomst dat op de website wordt geplaatst. Voor De Wekker zal broeder Leen Mak artikelen schrijven die wat meer beschouwend van aard zijn. Met betrekking tot de besluiten wordt al tamelijk intensief door de kerkelijke pers bericht. Het is denkbaar dat bij gevoelige besluiten de assessor een korte toelichting zal geven in de pers.

Communicatie Dienstenbureau

Hierboven werd al gememoreerd met welke ijver de medewerkers van ons Dienstenbureau te werk gaan om de synode te ondersteunen. Het is van belang dat zij voor hen relevante informatie op tijd ontvangen. Daarbij hoort ook een planning van de communicatie. Het gaat dan om stukken die naar de pers moeten worden verzonden en de berichten die via onze eigen communicatiekanalen moeten worden gepubliceerd.

Met dank aan het werk van deputaten kerk en media komt het moderamen tot de volgende ***voorstellen tot besluit.***

De generale synode heeft kennisgenomen van het advies van deputaten kerk en media, heeft gehoord de bespreking ter vergadering en besluit:

1. in te stemmen met de publicatie van de openbare rapporten de donderdag voorafgaand aan de eerste zittingsweek;
2. publicatie van alle openbare rapporten een week voorafgaand aan de tweede en de derde zittingsweek van de synode;
3. de hashtag #gscgk als standaard aan te reiken op sociale media;
4. deputaten vertegenwoordiging onderzoek te laten doen naar de haalbaarheid van een onpersoonlijk account ten behoeve van de online informatievoorziening;
5. het Dienstenbureau tijdig te voorzien van een communicatieplanning (voor de pers) zodat de stukken en eventuele beeldfragmenten op tijd gepubliceerd kunnen worden.

Bijlage: advies deputaten kerk en media incl. br. L. Mak over communicatie generale synode

Aanleiding

5 Op 25 juni ontving deputaatschap kerk en media een vraag van het moderamen van de GS 2019 over een advies over de omgang met de media, website en sociale media door de synode en synodeleden. Daarbij gevoegd was een memo omgang met de sociale media van de hand van ds. Den Butter en ds. Van der Rhee. Deputaten hebben kennis genomen van het memo en besloten er een eigen advies naast te zetten.

10

Achtergrond

1. We leven in een tijd waarin instituten onder druk staan en worden gewantrouwd. Dat speelt ook in de kerken. Gemeenteleden verwoorden dat als volgt: 'ik voel mij thuis in mijn gemeente, maar het kerkverband zegt me niet veel.' Dit geldt in sterke mate voor de manier waarop men naar de synode kijkt als een vergadering op afstand waar vooral besluiten genomen worden die het plaatselijk kerkzijn hinderen. Als synode sta je in de beeldvorming al op 1-0 achterstand. Het is goed om te beseffen dat dit wantrouwen niet alleen de kerken betreft, het zit breder geworteld in onze maatschappij.
2. Het kerkelijk leven van de CGK is meer diverse aan het worden. Verschillen tussen de flanken van de kerken nemen toe. En ook binnen gemeenten is een groeiende diversiteit. Dit past in het tijdsbeeld waar mensen hun eigen mening vormen en mondig geworden zijn. Niet alleen het gezag van een synode is daarom minder groot dan vroeger, maar ook bijvoorbeeld het gezag van predikanten en in de seculiere wereld het gezag van wetenschappers. Wij raden aan deze diversiteit als een gegeven te beschouwen.
3. Slechts een kleine groep gemeenteleden volgt de verrichtingen van de synode op de voet. Het betreft grotendeels belanghebbenden, zoals predikanten en (oud)kerkenraadsleden. Deze groep mensen laat zich bijvoorbeeld informeren via De Wekker of het Ambtelijk Contact. Een iets grotere groep volgt het nieuws via de kranten. Maar vooral veel jongere kerkleden krijgen weinig tot niets mee.
4. Nieuws, ook kerkelijk nieuws, gaat vaak over wat niet goed gaat, of over conflicten. In de beeldvorming binnen de kerken en daarbuiten springen vooral de hot items eruit. Samenwerking met andere kerken, vrouwelijke ambtsdragers en homoseksualiteit zijn dan de belangrijkste issues. Vanwege de diversiteit in de kerken zullen besluiten op deze terreinen altijd zorgen voor teleurstelling. Het is wat dat betreft een uitdaging om in de beeldvorming ook de dingen te laten zien die goed gaan en waar brede overeenstemming is.

35

Uitgangspunt

40 Het belangrijkste uitgangspunt voor de communicatie van instellingen, organisaties en bedrijven in deze tijd is openheid en transparantie. Laat mensen zoveel mogelijk meervaren wat er gebeurt en neem ze mee in de processen van besluitvorming. Op die manier wordt zichtbaar dat de synode bestaat uit mensen die hun werk gewetensvol doen. Wantrouwen neemt toe als mensen de indruk krijgen dat de uiteindelijke besluiten in achterkamertjes genomen zijn, zonder dat duidelijk wordt welke argumenten en besprekingen er gepasseerd zijn.

45

Aanbevelingen

1. *Algemeen.* Zorg ervoor dat je als moderamen pro-actief communiceert. Denk na over de vraag: wat moeten de mensen in de kerken weten, en welke thema's vragen om

50

breder communicatie, ook met de niet-kerkelijke pers? En stem daar de communicatie op af. Zo voorkom je dat een negatieve of onjuiste beeldvorming je overkomt.

2. *De stukken.* Het verdient aanbeveling om in aanloop naar de synode alle stukken die niet comité zijn op cgk.nl te plaatsen. Nu worden stukken vaak pas openbaar in de acta, maar dat is veel te laat, nog afgezien van het feit dat de acta door opzet en vormgeving voor het gemiddelde kerklid geheel ontoegankelijk zijn. Dan is de kans te groot dat mensen alleen het besluit vernemen en onjuiste beeldvorming al aanwezig is. Het openbaar maken van de stukken zorgt ervoor dat mensen de (soms beperkte) speelruimte van de synode beter kunnen begrijpen en ook beter begrijpen hoe een besluit tot stand komt. Bij complexere stukken kan het helpen om ze kort samen te vatten op hoofdlijnen en in begrijpelijke taal.
3. *De pers.* Benader het Reformatorisch Dagblad en Nederlands Dagblad zo open mogelijk. Beide kranten hebben journalisten die er geen belang bij hebben de synode onnodig negatief af te schilderen. Indien mogelijk is het goed om besluitvorming al in aanloop naar een besluit aan hen toe te lichten in de wandelgangen. Zij willen namelijk zo snel mogelijk na, en in hun liveblog ook al tijdens de vergadering publiceren. Met een informatieachterstand kunnen er ongewild ongenueanceerde weergaven of zelfs fouten in hun berichtgeving ontstaan. Bij hot items is goede voorlichting voor de niet-christelijke pers heel belangrijk. Doordat zij vaak geen idee hebben hoe het kerkelijk leven in elkaar zit kan de berichtgeving zomaar heel ongelukkig uitvallen. Bij het publiceren van een besluit in dezen is het belangrijk om van tevoren na te denken over de verwoording en de communicatie van een besluit, met de niet-christelijke pers in het achterhoofd.
4. *Comité.* Behandel alleen achter gesloten deuren wat achter gesloten deuren thuishoort. Gesloten deuren zijn bedoeld om de belangen van derden te beschermen, niet om de belangen van synodeleden of de vergadering te beschermen. De tendens van de laatste twee synodes om gevoelige besprekingen achter gesloten deuren te houden heeft in de beeldvorming negatief gewerkt. Ons advies is om in elk geval alle besluitvormende vergaderingen openbaar te houden.
5. *Livestream.* Zend alle plenaire zittingen uit via een livestream. Dit versterkt de openheid en transparantie. We verwachten niet dat dit gemiddeld heel veel kijkers zal trekken, alhoewel er pieken zijn te verwachten als niet-christelijke media gaan berichten, maar degenen die wel belang hebben bij het volgen hebben zo een extra mogelijkheid. Bovendien stimuleert dit de synodeleden om bewust te communiceren, dus om rekening te houden met de mensen die niet deelnemen aan het gesprek maar het onderwerp wel willen begrijpen en duiden.
6. *Social media.*
 - a. *#hashtag.* Introduceer een duidelijke hashtag. Bijvoorbeeld #gscgk2019. En vraag afgevaardigden die hashtag structureel te gebruiken. Dat maakt tweets vindbaar voor pers en moderamen.
 - b. *Gebruik door afgevaardigden.* Benader diversiteit, ook onder afgevaardigden, als een gegeven. Benader de afgevaardigden met vertrouwen. We mogen er vanuit gaan dat afgevaardigden te goeder trouw twitteren. Als verschillende afgevaardigden met een verschillende mening over een thema twitteren, kan dat in de beeldvorming juist een positiever beeld opleveren van volwassen mensen die het ook met elkaar oneens zijn. Wat dat betreft bespeuren we in de notitie van Den Butter en Van der Rhee iets te veel de zorg dat de synode te allen tijde eenheid moet uitstralen. Voor kerkleden is het juist goed als ze zien dat de diversiteit op het grondvlak ook in de synode zichtbaar en hoorbaar is. Het is goed om bij de eerste zitting leden te wijzen op de toon van hun tweets, en dat hun twittergedrag ook

gevolgen heeft voor de uitstraling van de kerk in de wereld. Mocht een synodelid zich op social media naar de mening van het moderamen te buiten gaan, dan is het goed hem daar in de wandelgangen op aan te spreken. Maar teveel beleid hierop kan de indruk wekken elkaar niet te vertrouwen. Het lijkt ons ook niet de

5

bedoeling dat het moderamen de sociale media actief gaat monitoren. Grote uitglijders worden wel bekend. Kleine uitglijders kun je beter niet opblazen.

c. *Gebruik social media door moderamen.* De communicatie via sociale media vraagt om doordenking. Sociale media heten sociale media omdat het via die media makkelijk is op elkaar te reageren. Echter, als een instituut zonder gezicht (immers, niemand ís de synode) reageert op een bericht, levert dat vaak veel boosheid op. Ons advies is dan ook om een onpersoonlijk synodeaccount te hebben dat alleen verslagen en feiten twittert (of op facebook deelt). En om daarnaast iemand aan te wijzen van buiten te vergadering die een liveverslag van de zittingen twittert en een (live)blog bijhoudt op cgk.nl. Omdat deze persoon niet met de synode vereenzelvigd wordt en ook als persoon zichtbaar is, biedt dat deze persoon ruimte om te reageren op vragen van derden op twitter of facebook. Het is van belang daarvoor een persoon te zoeken die in staat is zijn eigen opvattingen terzijde te stellen en in staat is om vragen feitelijk en juist te beantwoorden en een onnodige discussie te vermijden.¹ Daarnaast is het prima als moderamenleden ook op persoonlijke titel twitteren en soms inhoudelijke opheldering geven. Daarbij is wel de wijsheid geboden om niet in een lange discussie verzeild te raken, en om op boze reacties helemaal niet te reageren.

10

15

20

7. *Website.*

a. *Stukken en besluiten.* De website cgk.nl kan goed gebruikt worden voor het publiceren van deputatenrapporten, commissierapporten en uiteindelijke besluiten. Door die stukken goed aan elkaar te verbinden zijn veel overwegingen bij besluiten al goed zichtbaar. In gevoelige dossiers kan het helpen om als moderamen nog een korte en heldere uitleg bij een besluit te geven.

25

b. *Blog en of liveblog.* Cgk.nl is een prima plek voor een blog of liveblog. Leuke van dit middel is dat er ook trivialiteiten aan de orde kunnen komen, aardige foto's, een grapje van de voorzitter, maar ook een gezongen lied of uitgesproken meditatie. Dit blog kan beheerd worden door de persoon die we in 6.c. noemden.

30

8. *De Wekker.*

a. *Verslagen.* Het is de goede gewoonte in De Wekker de zittingen te verslaan. Dit heeft echter een beperkt effect omdat De Wekker eens per 2 weken verschijnt en dus achter de feiten aanloopt. Dit is geen reden om het niet te doen, maar wel goed om rekening mee te houden.

35

b. *Achtergronden.* De Wekker is wel een goed medium om achtergronden van de synode en synodebesluiten te belichten. Juist bij gevoelige dossiers kan het helpen als door iemand die zo objectief mogelijk is de aanloop belicht kan worden. Denk aan de huidige situatie rond samenwerkingsgemeentes. Veel gemeenteleden weten niet hoe in de loop der jaren de huidige situatie is ontstaan. Inzicht kan helpen dat gemeenteleden ongemakkelijke synodebesluiten beter begrijpen en aanvaarden.

40

45

¹ Broeder Leen Mak deelde mee dat de afgevaardigde, die gevraagd werd een dagelijkse blog bij te houden, voor die eer bedankte omdat hij het erg lastig zou vinden om tegelijk zinnige bijdragen aan de vergadering te leveren en een goed verslag te produceren. En dat is wel begrijpelijk. Houd er rekening mee dat een persoon van buiten financiële kosten met zich mee kan brengen. Maar als het belangrijk gevonden wordt, mag het ook wat kosten.

Samengevat:

1. Gebruik social media en het (live)blog om de synode ‘smoel’ te geven. Het delen van een foto of van trivialiteiten kan wat lucht in het geheel brengen.
2. Gebruik daarnaast de website om stukken en besluiten te publiceren, waar nodig met toelichting. Gebruik een officieel twitteraccount alleen om naar de website te verwijzen.
3. Gebruik De Wekker vooral om achtergronden te belichten.
4. Zorg voor een goede relatie met de christelijke pers. Zorg dat zij ruim voor een besluit de gelegenheid krijgen om zich een goed beeld te vormen van de problematiek.

5

10